

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งทางด้านประชากร วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและการเมืองการปกครองก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อสังคมไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมคนให้พร้อมโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ต้องมีการพัฒนาคนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ว่า ต้องพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2545)

หากเปรียบเทียบกับนานาประเทศแล้วจะพบว่าการจัดการศึกษาของไทยใช้งบประมาณสูงกว่ามากแต่ผลสัมฤทธิ์ที่ได้กลับด้อยกว่าทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของ IBM (International Institute for Management Development) ได้จัดให้การศึกษารวมของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 46 จาก 60 ประเทศ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำปีประเทศไทย (2550, หน้า 7) และที่สำคัญผลสรุปของการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548) จำนวน 30,010 แห่ง ของสำนักงานรับรองมาตรฐานของ สมศ. โดยพบว่านักเรียนไทยยังขาดความสามารถในการคิดเป็นระบบและทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษา รวมถึงขาดทักษะในการทำงานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมแห่งชาติ (2541, หน้า 84) ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง งานปรับปรุงและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดี สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า เป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา ดังนั้น จึงถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่มีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถพัฒนาการตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่สังคมต้องการ สถานการณ์ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานหรือการบริหารงานของตนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งโดยเฉพาะการบริหารแบบมีส่วนร่วม

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นหน่วยปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วนองงานวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายของงานวิชาการ เพื่อที่จะร่วมกันพัฒนาการศึกษาและยกระดับการศึกษาของเด็กไทยให้สูงขึ้นการบริหารงานวิชาการ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากเพื่อนร่วมงาน ซึ่งได้แก่คณะครูในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

จึงกล่าวได้ว่า โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้นั้น จึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีผู้บริหารและครูเป็นหลัก สำหรับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัยนั้น มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลสวรรคโลกประชาสรรค์ โรงเรียนเทศบาลเมืองสวรรคโลก โรงเรียนเทศบาลวัดสวรรคาราม โรงเรียนเทศบาลวัดสวัสดิการาม และโรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์ กระจำว ซึ่งเด็กนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลกมาจากอำเภอสวรรคโลกและอำเภอใกล้เคียง เช่น อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอศรีสัชชาลัย อำเภอศรีนคร และอำเภอศรีสำโรง ปัจจุบันได้จัดการศึกษา คือ ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) มัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3-4) ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนใน

ดังนั้นผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ในทุกระดับช่วงชั้น ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ยึด กรอบภารกิจงานของสถานศึกษาตามกระทรวงศึกษาธิการ ด้านงานวิชาการ ว่ามีการให้ครูผู้สอน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำผลของการศึกษาค้นคว้าไปเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา วางแผนและบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบวิธีการบริหารงานวิชาการและเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียนในการพิจารณาให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย โดยยึดหลักขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33-38) ที่กำหนดไว้ 12 งาน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ใน 12 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ที่เป็นครูประจำการ ทำการปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2552 ทั้งสิ้น 202 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ขอบเขตงานวิชาการ 12 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
6. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
7. ด้านการนิเทศการศึกษา
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

11. ด้านการประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

นิตยาคมศัพทเฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้ศีกษาได้กำหนดความหมายหรือคำนิยามศัพทเฉพาะในการศีกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารที่ระดมความคิด ระดมความรู้ ระดมความต้องการ และระดมความรับผิดชอบร่วมกัน ให้การบริหารจัดการศีกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายและความต้องการของทุกฝ่าย เกิดความภาคภูมิใจในผลแห่งความสำเร็จร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สอนมีส่วนร่วม เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของสถานศีกษา มีบทบาทอย่างเต็มที่ ตั้งแต่คิดค้นปัญหา วางแผนปฏิบัติการ กำกับดูแล ตลอดจนประเมินผลติดตามงาน อย่างมีสำนึก รับผิดชอบตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ในขอบข่ายของงานวิชาการ 12 งาน ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศีกษา หมายถึง การศีกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศีกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศีกษาธิการ นิตศการใช้หลักสูตรติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ กิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน พัฒนาครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้อยู่ หมายถึง การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของโรงเรียน พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล เน้นการประเมินตามสภาพจริงโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศีกษา หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้ศีกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อยู่ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.5 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้ครูผลิต และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน ประเมินผลการพัฒนาใช้สื่อ และนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.7 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.8 การแนะแนวการศึกษา หมายถึง การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนการสอน ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของผู้ปฏิบัติการสอนทุกคนในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างในองค์กรให้รองรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดกฎเกณฑ์การประเมินเป้าหมายของสถานศึกษาตามมาตรฐานตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การศึกษาสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.11 ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ หมายถึง การวางแผนการประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ การดำเนินการประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ การกำกับติดตามหรือนิเทศการประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ การประเมินผลการประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การกำกับติดตามหรือนิเทศการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การประเมินผลการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย

2. ครูผู้สอน หมายถึง พนักงานครูเทศบาลที่เป็นครูประจำการที่มีหน้าที่สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2552

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน สังกัดเทศบาลเมืองสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย